

Напрямки удосконалення методики викладання обліково-фінансових дисциплін у вищій школі

З метою раціоналізації прийомів освітньої діяльності, пошуку найкращих способів рішення освітніх проблем вводиться в навчальний процес загальна дидактика й окремі дидактики, іншими словами, методики навчання. У відповідності до специфіки об'єкта й предмета дослідження розрізняють загальну дидактику, що вчить «всіх і всьому», і приватні дидактики, тобто теорії навчання окремим предметам або в певних типах навчальних закладів. Загальна дидактика концептуально визначає розвиток окремих дидактик, які надають конкретний матеріал для виявлення головних, сутнісних рис і характеристик освітнього процесу.

Методика викладання економічних дисциплін, зокрема, бухгалтерського і фінансового обліку, досліджує сукупність взаємозалежних засобів, методів, форм навчання економічним предметам. Таке навчання тісно пов'язане з економічним життям суспільства. Справжні знання - це знання економічних законів. Прикладний аспект дозволяє нарощувати теорію, розширювати понятійний апарат, виявляти нові принципи й закони. Однак надмірне захоплення конкретикою може привести до поверхневих, спрощених знань і висновків. Тут важлива «золота середина», сполучення теорії й практики економічного розвитку.

Найважливішою характеристикою методики виступає широке залучення даних статистики. Факти й цифри дозволяють розкрити не тільки окремі сторони економічних процесів і явищ, але й показати в цілому господарство. Однак варто пам'ятати, що факти не повинні «вириватися» з контексту, подаватися ізольовано від всієї сукупності явищ господарського життя. Інакше вони можуть дезінформувати учня, викликати сумнів у їх об'єктивності. Дані статистики повинні використовуватися системно.

Найважливіша риса методики - взаємозв'язок освітніх технологій з роллю знань в економічному розвитку. Якщо класифікувати методи навчання за ступенем участі учня, у педагогічному процесі, то в ХІХ ст. поряд з академічним став використовуватися активний метод. Академічний метод припускає тиражування інформації шляхом передачі знань від викладача до студентів. Активний метод означає одержання знань завдяки самостійній роботі студентів.

Швидкий розвиток засобів виробництва вимагав професіонала-дослідника, що вміє застосовувати вивчені принципи до нової ситуації, використовувати

наукові узагальнення для рішення окремих проблем. Поява в ХХ в. інтерактивного методу була викликана необхідністю ефективної взаємодії в команді з метою швидкого отримання нових знань і створення атмосфери співробітництва. Інтерактивний метод припускає спільну роботу учасників освітнього процесу.

Збалансоване використання методів важливо в реалізації освітніх цілей. Бенджамин Блум, американський учений, виділив 6 рівнів освітніх цілей:

1) знання: здатність відтворювати спеціальну інформацію, включаючи факти, поняття, принципи, закони;

2) розуміння: здатність адекватно відображати отриману інформацію (переносити в іншу форму, перебудовувати ідеї в нову конфігурацію, прогнозувати результат);

3) застосування: уміння використовувати раніше вивчені принципи, методи, процеси до нової ситуації;

4) аналіз: поділ матеріалу на окремі складові частини й вивчення кожної із цих частин, установлюючи їхні відносини й організацію;

5) синтез: з'єднання окремих, дискретних елементів, процесів у нове ціле;

6) оцінювання: процес вироблення ціннісних суджень про ідеї, теорії, методи. Оцінки можуть носити кількісний або якісний характер, та ґрунтуватись на використанні певних критеріїв.

Оптимізація освітнього процесу - це використання технологій стосовно до певних дисциплін. Вибір останніх залежить не тільки від освітніх цілей навчального курсу, але й від індивідуального стилю викладання, досвіду студента. В економічних дисциплінах виділяється різний рівень складності

матеріалу, що дозволяє використовувати різні способи навчальної пізнавальної діяльності.

Навчальні дисципліни з циклу бухгалтерського обліку мають свій понятійний апарат, що включає в себе набір категорій, принципів і законів.

Визначення економічних категорій має ряд особливостей. Насамперед, варто звернути увагу на використання прийому «нарощування поняття», поглиблення його змістовного компонента. Наприклад, при розгляді категорії «вартість» у обліку зовнішньоекономічної діяльності вона розглядається з різних облікових точок зору «контрактна вартість», «митна вартість», «облікова вартість», «фактурна вартість».

По-друге, методика викладу економічних категорій передбачає «відштовхування» від відомих понять і пройденого матеріалу. Наприклад, при вивченні теми щодо формування фінансового результату та складання Звіту про прибутки і збитки слід робити посилання на визначення витрат, доходів, фінансового результату як за економічною теорією, так і міжнародними та вітчизняними стандартами обліку.

При викладі тої або іншої проблеми в конкретній економічній дисципліні можна запропонувати різні визначення категорій. Наприклад, характеризуючи категорію «амортизація», більш доцільним є застосування двох визначень: з курсу політичної економії та за визначенням стандартів бухгалтерського обліку. До того ж, перше поняття надає більш повне підґрунтя для розуміння принципу відповідності та нарахування доходів і витрат. Адже амортизація, як вид витрат, нараховується у тому звітному періоді, у якому отримані доходи від використання основного засобу, або іншого необоротного активу.

Немаловажним у методиці викладу категорій є прийом зіставлення, коли те саме явище аналізується в різних умовах, на різних етапах формування явища. Наприклад, завжди слід звертати увагу як та чи інша кореспонденція вплине на формування фінансового результату, у якій формі звітності знайде відображення.

Особливо цінується при розгляді економічного матеріалу вміння викладача-дослідника вести діалог з аудиторією, опонентом, реагувати на питання та підштовхувати аудиторію до формування самостійних висновків.